

Nieuwsbrief van het Nederlands nationaal contactpunt (NCP)

Nummer 48
December 2012

Heeft u vragen over het EMN, suggesties of bijdragen voor de volgende nieuwsbrief of voor studies van het EMN? Wilt u andere organisaties op de hoogte stellen van uw publicaties en/of activiteiten of bent u geïnteresseerd in de uitkomsten van Europese analyses? Neem dan contact met ons op:
Nederlands nationaal contactpunt voor het EMN,
IND Informatie- en Analysecentrum
Postbus 5800, 2280 HV Rijswijk
E-mail: emn@ind.minbzk.nl
Website: www.emnnetherlands.nl

De volgende Nederlandse nieuwsbrief zal in februari 2013 verschijnen.

Mocht u een bijdrage willen leveren aan de volgende editie, dan kunt u dat doen vóór 31 januari 2013.

Disclaimer: Het doel van het Europees Migratienetwerk (EMN) is om tegemoet te komen aan de informatiebehoefte van de communautaire instellingen en van de autoriteiten en instellingen van de lidstaten op het gebied van migratie en asiel door ter ondersteuning van de beleidsvorming op deze gebieden in de Europese Unie actuele, objectieve, betrouwbare en vergelijkbare informatie te verstrekken. Het EMN heeft ook tot taak het publiek over deze onderwerpen voor te lichten. Het EMN is opgezet bij Raadsbeschikking 2008/381/EG van 14 mei 2008 en wordt financieel ondersteund door de Europese Commissie. Het netwerk bestaat naast de Commissie uit door de lidstaten aangewezen nationale contactpunten (NCP). De NCP's onderhouden een nationaal netwerk. De visies die in de bijdragen naar voren komen, komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van het Nederlandse NCP.

In deze speciale thema-uitgave van de EMN-nieuwsbrief kunt u lezen over de jaarlijkse nationale netwerkmiddag van het Europees Migratienetwerk op 29 november. Gastheer van de middag was de Directie Migratiebeleid van het Ministerie van Veiligheid en Justitie in Den Haag. De middag werd georganiseerd door het nationale contactpunt van het EMN in Nederland. Het thema van de netwerkmiddag was de immigratie van internationale studenten naar Nederland, gebaseerd op het gelijknamige EMN-rapport. Bijna honderd vertegenwoordigers van universiteiten, hogescholen, onderzoeksorganisaties, gouvernementele, intergouvernementele en niet-gouvernementele organisaties die actief zijn op het gebied van (studie)migratie, kregen tijdens deze middag de gelegenheid om de andere deelnemers van het netwerk te ontmoeten en met elkaar van gedachten te wisselen. Verder biedt deze nieuwsbrief een toelichting bij de CPB-publicatie Economische effecten van internationalisering in het hoger onderwijs van Roel van Elk, een van de sprekers op de netwerkmiddag.

EMN Netwerkmiddag

De middag werd geopend door de dagvoorzitter Michel Bravo, lid van het bestuur van het EMN en werkzaam voor de Directie Migratiebeleid. In zijn welkomstwoord stond de dagvoorzitter stil bij het belang van het EMN. De kerntaak van het EMN is het verzamelen en uitwisselen van actuele, objectieve, betrouwbare en waar mogelijk vergelijkbare informatie op het gebied van asiel en migratie. Het EMN doet dit ondermeer door het publiceren van nationale en syntheserapporten. Ook benadrukte hij het belang van het onderhouden van een nationaal netwerk, hierbij noemde hij de EMN-netwerkmiddag in het bijzonder.

Met betrekking tot het thema van de middag besteedde de dagvoorzitter aandacht aan de mogelijke motivatie van internationale studenten om naar Nederland te komen en de redenen waarom Nederlandse studenten naar het buitenland gaan. In het jaar 2011-2012 had Nederland een immigratieoverschot van 41.100 studenten; nog steeds immigreren er meer buitenlandse studenten naar Nederland dan Nederlandse studenten voor studiereden naar het buitenland emigreren. De Nederlandse overheid tracht dit te stimuleren, aangezien er vele voordelen zitten aan het ontvangen van internationale studenten. Het hogere onderwijs is niet alleen een promotie voor Nederland, ook stimuleert de uitwisseling die plaatsvindt tijdens de studie toekomstige handelsmogelijkheden. Bovendien dragen internationale studenten (uit derde landen) bij aan de Nederlandse economie door het betalen van college-

geld. Dit is in tegenstelling tot EU-studenten, kostendekkend. Binnen Europa is Nederland geen uitzondering, bijna alle landen stimuleren de komst van internationale studenten. Echter, met oog op dit beleid en het feit dat EU-studenten de Nederlandse staat geld kosten, sloot de dagvoorzitter af met een kritische noot. De grootste internationale studentenpopulatie komt uit Duitsland en de toestroom uit Engeland stijgt, vanwege verhoogde inschrijfgelden aldaar. In een opiniestuk pleiten twee hoogleraren van de Universiteit van Maastricht voor een persoonsgebonden opleidingsbudget. Dit budget, betaald vanuit het land van herkomst, zou een einde moeten maken aan de neiging tot free rider-gedrag, waarbij jongeren op kosten van andere EU-landen worden opgeleid. De dagvoorzitter gaf ten slotte in overweging om ook aandacht te schenken aan het onderwerp kennismigratie in brede zin, waarbij inbegrepen de voorwaarden voor een succesvolle talenten-migratiestrategie voor Nederland. De middag was geopend.

Het EMN-themaraapport **Immigratie van internationale studenten naar Nederland**

Arno Overmars is werkzaam bij Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en lid van de Landelijke Commissie Gedragscode internationale student in het hoger onderwijs. Hij is co-auteur van de thematische EMN-studie van 2012: Immigratie van internationale studenten naar Nederland.

Arno Overmars begon zijn presentatie met de benoeming van het doel van zijn rapport: het in kaart brengen van het immigratiebeleid van Nederland. De input van onder andere het nationale Nederlandse rapport zal dienen als vergelijkingsmateriaal op Europees niveau. Dit syntheserapport dient enerzijds beleidsmakers en praktijkmensen te helpen om een evenwicht te vinden tussen het actief aantrekken van internationale studenten naar de EU. Anderzijds kan het helpen om misbruik van studiemigratie te voorkomen. Ook dient het rapport als input voor de herziening van de Studentenrichtlijn (2004/114/EG).

Nederland heeft een tolerant beleid ten aanzien van internationale studenten omdat het iets kan opleveren voor de samenleving. Het beleid is erop gericht om te komen tot een percentuele stijging van buitenlandse studenten. Bovendien wil de overheid Nederland promoten als kennisland. Zij doet dit door het instellen van beurzen en is actief met het verbreiden van het programma 'Study in Holland'. Daarnaast wordt nadrukkelijk ingezet op kwaliteit. Als voorbeeld daartoe kan worden gewezen op de Gedragscode internationale student die vier overkoepelende onderwijsinstellingen (VSU, HBO raad, SAIL en NRTO) in samenwerking met de overheid hebben opgesteld. Een landelijke commissie moet toezien om het naleven van deze gedragscode.

De gemiddelde bijdrage die internationale studenten (derde-landers) leveren aan de Nederlandse economie is € 25.000 per buitenlandse student (CPB 2012). Ongeveer 15% blijft na de studie in Nederland wonen. Om dit te bevorderen, heeft de overheid de afgelopen jaren met succes regelingen getroffen (o.a. regeling hoogopgeleiden, regeling zoekjaar afgestudeerden). Verder is de doorlooptijd bij de IND afgenomen van ongeveer honderd dagen naar twintig dagen. Arno Overmars geeft in overweging om de leges wat 'studentvriendelijker' te maken.

De gedrukte versie van het EMN-rapport Immigratie van internationale studenten naar Nederland is – zolang de voorraad strekt - op te vragen via emn@ind.minbzk.nl. De digitale versie van het rapport is te vinden op de website van het EMN.

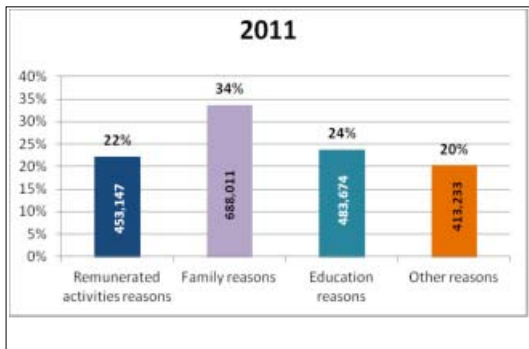
Syntheserapport: Immigratie van internationale studenten naar de EU - de eerste bevindingen

Petra van Nierop is uitvoerend directeur van ICF GHK, waar zij het team justitie en binnenlandse zaken leidt. Zij ondersteunt de Europese Commissie bij coördinerende werkzaamheden ten behoeve van het EMN.

Op basis van het Nederlandse EMN-rapport en de rapportages van andere lidstaten stelt de Europese Commissie een vergelijkend Europees syntheserapport op. Zestien van de 27 nationale rapporten zijn tot nu toe verwerkt. Petra van Nierop presenteert de voorlopige bevindingen van het EMN-syntheserapport. Hieruit volgt dat Nederland geen uitzondering

is in Europa; bijna alle landen zien immigratie van internationale studenten als een positieve ontwikkeling en stimuleren dit in meer of mindere mate. Nationaal beleid en strategieën richten zich met name op het faciliteren van de toegang tot onderwijs en het bevorderen van het land als een aantrekkelijke studiebestemming. Sommige lidstaten ondersteunen de toestroom van internationale studenten door specifieke visa uit te geven. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de verkorte procedure (fast-tracking) van studieaanvragen of van sponsors in het studieland om de visumprocedure verder te vergemakkelijken.

Ik ben zeer positief over het Nederlandse model. Dat komt door de recente hervormingen zoals het partnerschap (convenanten) tussen de overheid en de universiteiten. De gedragscode die wordt gehanteerd voor het handelen van de onderwijsinstelling is bijzonder. Onderwijsinstellingen die deze gedragscode niet onderschrijven, mogen geen studenten laten overkomen.

Een aantal lidstaten heeft eigen overeenkomsten met derde landen gesloten om studenten over te laten komen. De meest belangrijkste vormen van misbruik zijn overstaying, het langer werken dan toegestaan en het gebruiken van valse documenten. Binnenkort zal het syntheserapport Immigratie van internationale studenten naar de EU verschijnen op de Europese en de Nederlandse EMN-website.

De economische effecten van internationalisering in het hoger onderwijs voor Nederland

Roel van Elk is econometrist en werkzaam voor het Centraal Planbureau (CPB), binnen het programma Onderwijs. Een belangrijke component binnen dit programma betreft empirisch onderzoek naar de effecten van (nieuw) onderwijsbeleid. Dit jaar is hij betrokken geweest bij een studie naar de economische effecten van internationalisering in het hoger onderwijs, in opdracht van het Ministerie van OCW.

Roel van Elk zet uiteen dat het in zijn rapport gaat om de groep 'diplomabiole' studenten. Daaronder worden verstaan zowel de buitenlandse studenten die voor het behalen van een diploma naar Nederland komen als Nederlandse studenten die voor het behalen van een diploma naar het buitenland gaan. De aanleiding voor het rapport was een motie van de Tweede Kamerleden Van der Ham en Klaver (32500-VIII-68) waarin de regering is verzocht om "de opbrengsten van internationale studenten in het Nederlandse Hoger Onderwijs in kaart te brengen."

Uit het rapport blijkt dat de effecten op de overheidsfinanciën afhankelijk zijn van de omvang van de in- en uitgaande studentenstromen. Ook de blijfkans speelt daarbij een belangrijke rol. Het rapport heeft als aanname dat deze 19% is. Nederland wijkt wat betreft de mate van studentmobiliteit niet bijzonder af van andere Europese landen.

Een globale berekening leert dat de huidige internationale studentenstromen een positief effect hebben op de Nederlandse overheidsfinanciën. De netto instroom van studenten leidt weliswaar tot extra kosten tijdens de studietijd, maar deze worden meer dan gecompenseerd door latere (belasting)inkomsten van afgestudeerde hoogopgeleiden die in Nederland blijven werken. De grootte van het positieve effect is onzeker en sterk afhankelijk van de gemaakte aannames over de kansen dat buitenlandse studenten in het land van studie blijven werken. Roel van Elk merkt hierbij echter op dat pas het moment dat de blijfkans op niet meer dan 2,2% wordt gesteld, er geen meetbare positieve effecten meer zijn.

Hier vindt u het rapport: www.cpb.nl/publicatie/de-economische-effecten-van-internationalisering-het-hoger-onderwijs

Internationale studenten in actie

De deelnemers konden tijdens de pauze luisteren naar een groep studenten die studeren aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. De groep Nadia Basurto Quartet bestaat uit een Spaanse zangeres, een Puerto Ricaanse gitarist, een Braziliaanse bassist en een Belgische drummer.

De paneldiscussie

Na het muzikale intermezzo volgde de paneldiscussie met Femke van der Geest (adviseur bij het International Office van de Universiteit Utrecht), Marianne Cox (beleidsmedewerker en cursusleider bij de directie UNESCO & Expertiseontwikkeling van de Nuffic), Warner ten Kate (Landelijk coördinerend officier van justitie mensenhandel en -smokkel) en Elisabeth Epping (onderzoeker bij het Center for Higher Education Policy Studies (CHEPS) aan de Universiteit van Twente).

Vorbereidend jaar is een nuttig instrument voor internationale studenten.

Femke van der Geest – 'Absoluut waar. Alleen maakt Universiteit Utrecht geen gebruik van deze mogelijkheid. Naar de Universiteit Utrecht ga je toe als je ervoor klaar bent, het is je eigen verantwoordelijkheid om je daarop voor te bereiden.'

Marianne Cox – 'Waar. Maar de Nederlandse wetgeving legt vast dat je van de middelbare school komt met een bepaald pakket. Buitenlandse studenten voldoen hier niet altijd aan, en een voorbereidend jaar helpt de verschillen te overbruggen. Bovendien worden studenten voorbereid op de Nederlandse onderwijscultuur waardoor de studenten met meer succes studeren. Aan de andere kant is het ook een selectie instrument waarmee een kwaliteitsslag wordt gemaakt. Alleen studenten die het jaar halen, worden toegelaten.'

De meerderheid van de zaal beaamde deze stelling.

De kans op misbruik van het visum voor doeleinden is groot.

Warner ten Kate – 'Onderwijsinstelling moeten meehelpen de fraude te detecteren.'

Femke van der Geest – 'Voorop gesteld, er doen zich niet veel gevallen van misbruik voor. De toets of een student toelaatbaar is, is grondig. De universiteit checkt diploma's en als het niet in de haak is, wordt Nuffic ingeschakeld. Fraude met documenten neemt toe, maar we pikken er ook steeds meer uit. Bovendien is studeren een legitiem migratiedoel; als iemand door alle hoepels is gesprongen om uiteindelijk te studeren, krijgt diegene ook werkelijk een kans op een beter leven in Nederland. De vraag blijft waar de verantwoordelijkheid van de onderwijsinstellingen ophoudt.'

Marianne Cox – 'Het is ook in het belang van de onderwijsinstellingen om de kwaliteit en hun reputatie hoog te houden en er geen potje van maken.'

Bij deze stelling ontspoon zich een levendige discussie. Vooral door het verschil van mening tussen de vertegenwoordiger van het OM en de deelnemers vanuit het onderwijsveld. Het OM deed een beroep op hogescholen en universiteiten om de ogen open te houden en misbruik van studiemigratie en uitbuiting te signaleren. Vertegenwoordigers uit de onderwijswereld vonden dat hun taak primair ligt bij het bieden van goed onderwijs. Zij achten zich niet in staat om handhavingstaken nog verder te intensiveren.

Arbeidsmogelijkheden voor buitenlandse studenten moeten worden verruimd.

Elisabeth Epping – 'De mogelijkheden voor studenten om na het afstuderen te blijven en te werken zijn de afgelopen jaren al verruimd. Dat is goed voor Nederland, de Nederlandse economie en voor de studenten zelf. Op deze manier kunnen zij een netwerk ontwikkelen en kunnen ze de geleerde kennis toepassen. Overigens is er in deze

discussie nog een ander onderwerp onderbelicht gebleven. Wat heeft de mogelijkheid tot werken – en met name het zoekjaar – voor een gevolg voor het land van herkomst? Moet er niet meer worden gewaakt voor een brain-drain, duidelijkere grenzen trekken tussen wie wel en wie niet gebruik mag maken van het zoekjaar? En hoe kan worden gewaarborgd dat het land van herkomst ook baat heeft bij deze situatie?’

Marianne Cox – ‘Het maximum van tien uur werk is niet hoog. Er zijn omringende landen die twintig uur toestaan, mits er geen studievertraging wordt opgelopen. Nederland zou daar een voorbeeld aan moeten nemen. Ook zou het daarnaast mogelijk moeten zijn om tijdens de vakantieperiodes voltijd te mogen werken.’

Nederland is te duur (studiekosten en levensonderhoud) voor buitenlandse studenten.

Marianne Cox – ‘Wat is duur? Duur hangt af van wat je ervoor krijgt. Buiten de EU is het normaal om te betalen voor je studie. Wel hebben onderwijsinstellingen gevraagd om meer beurzen te bieden vanuit de overheid zodat het onderwijs toegankelijk blijft voor allerlei – ook arme- studenten uit het buitenland. Er is internationaal veel concurrentie om talent. Onderwijs is een marketingproduct geworden.’

Elisabeth Epping – ‘Kwaliteit moet geboden worden. Dan kiezen studenten voor een opleiding in Nederland waar studeren nog altijd veel goedkoper is dan in de VS en het VK.’

Werkprogramma EMN 2013

Tijdens de netwerkmiddag werd ook vooruitgeblikt op het EMN-werkprogramma 2013. In 2013 staan onder andere het beleidsjaaroverzicht over de ontwikkelingen op het gebied van asiel en migratie en een grote thematische studie over de toegang van immigranten tot de sociale zekerheid op de rol. Verder zal het EMN drie korte studies uitvoeren, met als thema’s: het aantrekken van hoog gekwalificeerde en gekwalificeerde migranten; de organisatie van de opvangfaciliteiten van asielzoekers; en het herkennen van slachtoffers van mensenhandel en mensensmokkel in de reguliere- en de asielprocedure. Deze korte studies zijn een instrument voor het EMN om informatie op het gebied van asiel en migratie beknopt weer te geven om nog beter tegemoet komen aan de wensen van beleidsmakers in de Europese Unie en de lidstaten.

Ook u kunt aan deze onderzoeken een bijdrage leveren. Wilt u hier meer over weten, neem dan contact op met het Nederlandse contactpunt via emn@ind.minbzk.nl.

Wist u dat?

Het Nederlandse contactpunt voor het EMN een eigen website heeft? Op deze website vindt u de laatste ontwikkelingen binnen het EMN, het laatste nieuws uit Brussel en de activiteiten op het gebied van asiel en migratie. U vindt hier ook een overzicht van belangrijke organisaties in het Nederlandse migratieveld. Op deze manier wil het EMN een structurele bijdrage leveren aan het bouwen van een forum voor de migratiewereld. Als deelnemer aan ons netwerk kunt u informatie uitwisselen binnen Nederland en Europa: www.emnetherlands.nl.